

Vtorek, četrtek in soboto izhaja in velja v Mariboru brez pošiljanja na dom

za vse leto 8 g. — k.
" pol leta 4 " — " "
" četrť " 2 " 20 "

Po pošti:

za vse leto 10 g. — k.
" pol leta 5 " — " "
" četrť " 2 " 60 "

Vredništvo in opravništvo je na stolnem trgu (Domplatz) hiš. št. 179.

SLOVENSKI NAROD.

Oznaniła:

Za navadno trisopno vrsto se plačuje: 6 kr. če se tiska 1krat, 5 " " " " 2krat, 4 " " " " 3krat. večje pismenke se plačujejo po prostoru.

Za vsak tisek je plačati kolek (štampelj) za 80 kr.

Rokopisi se ne vračajo, dopisi naj se blagovoljno frankujejo.

V Mariboru 25. januarja.

Le redkokdaj se nam pripeti, da bi mogli na tem mestu ponavljati nespremenjene glasove centralističnih nemških novin. Bismarkova politika zadnjega časa pa je tudi v nasprotnih novinah toliko vsaj navidezne nevolje zbudila, da se zdaj vsaj v enem vprašanji skladamo z dunajskimi novinarji. Da naši čitatelji iz ust svojih sovražnikov zvedó, kam pelje kruta Bismarkova politika, kateri je Beust Avstrijo za deklo udinjal, naj izmed mnogih tú citiramo besede ultranemškega, protislovanskega lista „N. Fremdenblatt, ki piše: „Na tuji zemlji se je dal vojni kralj Vilhelm povzdigniti na vojni ščit in je tako zveržil carstvo in državo. Ljudstvu se je ta veliki čin le kratko in suhoparno oznanil, zastopniki ljudskega prava in njegove svobode so smeli novega carja le pozdraviti in bi bili lahko vzkliknili: „Umirajoči Te pozdravljamo!“, kajti politično umrli so med tem že oni, ki so zagovarjali bavarsko samostojnost in posebnost, in obmolkniti bodo morali vsi, ki so mislili, da sedanja vojska ni bila samo na korist enega dinasta. Tako je Nemčija pač dobila carja in državo, a zgubila je svojo svobodo. Nemška svoboda mrzlo postлана leži na francoskih tleh s krvjo napojenih, kakor trupla onih blagih, ki so Vilhelmu priborili njegove lavorike. Ne bo se vračala v drago domovino; v zmagalni pijanosti stvorjena edinost je v domovini le pomnožila število sužnjih hlapcev.

A ne le Nemčija, tudi Evropa se mora tresti za svojo svobodo. Kajti med tem ko car Vilhelm svojo nogo postavlja nemškemu narodu na zatilnik, že Bismark pričinja svoje slepilne zvičajnosti, da bi staronemoglo diplomacijo zaplel v mreže svoje posilne politike in potem s zanesljivem nemahljajem Evropi naložil železno roko sedanskega zmagovalca. Zdaj se ima evropskim državnikom isto zgoditi, kar se je v praškem pomirju zgodilo južno-nemškimi. Nepričakovane zvičaje naj jih prisilijo, da bodo morali potrditi, kar bi pro-

stovoljno nikdar ne mogli priznati — priznati in potrditi tirjatev, da pruska volja in beseda odsehal več vraga nego beseda in volja vseh drugih držav. Načrt je zvito izdelan, bistro preračunjen in prvo njegovo delo jako smelo izvršeno. Ali se bo Evropa zdramila in spoznala nevarnost, ki jej žuga, ako resno ne odbije prve poskušnje? Tega ne vemo; a mi bomo vse storili, da to nevarnost vsacemu jasno pokažemo in ga zovemo na upor.

V Londonu ima zborovati evropska konferencija, da bi rešila vprašanje, ktero se zapadnih držav in njenih koristi ravno tako tiče kakor vzhodnih. Pogodba se ima pregledati, določila spremeniti, ktere je Francoska v zvezi z Anglijo in Italijo v krvavem boji Rusiji usilila in ktera so velevlasti s svojim podpisom povzdignile do ene izmed podlag evropskega prava. Ali je čuda, ako Francoska zahteva, naj se tudi na njo sluša; ako se podpisniki držé misli, da se na pogodbi ne sme nič spremeniti nego z dovoljenjem vseh onih, ki so pogodbo sklepali. A Francoska je v vojski proti Pruski. Razvijajoči dogodjaji so na Francoskem odpravili vladarja, ki je te vojske kriv, in ki bi bil tudi eden najvažnejših faktorjev pri sklepanji miru. Na mesto njega so za dobo največje nevarnosti za deželo vladno vzeli in novo vladno obliko proglasili možje, ki do zdaj od strani naroda niso mogli dobiti nobenega nego dejanskega priznanja, in ki torej tudi niso mogli pridobiti formalnega priznanja pri evropskih vlastih. Ali Evropa občuje s temi možmi, knezi in narodi sprejemajo njih zastopnike in imajo svoje zastopnike na sedeži njih vlade. Celó Prusija se ne more izključiti od te navade. Moč obstoječih dogodjajev nadomestuje formalno priznanje. Evropa je Francosko povabila, naj pošlje svojega pooblaščenca in je s tem republiko priznala. Francoska je to priznanje konstatirala in se pripravljeno izrekla priti v svetovništvo velevlasti. Gr. Bismark je bil naprošen, naj dá popotni list, da bi mogel minister zunanjih zadev za-

puštiti glavno mesto, v katerem je zaprt. In kaj je storil novi nemški državni kancelar? Potni list je obljubil predsedniku konferencije, a odbil ga francoskemu ministru. Zakaj? Zato ker je slednji med tem v neki okrožnici javno izrekel, kako stvari stoje.

Ali je mogoče Evropi huje v obraz udariti, kakor je to storil Bismark s svojim nikakor opravičljivim postopanjem? Ali je mogla Prusija svoj upor prot splošnji volji vse Evrope bolj surovo dokazati? Pruska noče niti priznati francoske republike, niti dovoliti, da bi se v svetovalstvu drugih vlasti oglasil glas pravice in človečanstva na korist hudo stiskanemu, blagemu narodu; ona hoče nemogoče storiti, da bi se končalo prelivanje krvi, ki veku na sramoto pokončuje dvoje civiliziranih dežel; njena volja naj bo postava ne le za potlačeni francoski narod, ampak za vse, za države in posamezne, ki še stojé izven črno-belih kólov in ki ne umirajo v ponižnosti pred novim malikom, kterega so v Versailles-u postavili kot znamenje prihodnosti, ki jo ima zdaj svet pred seboj.

Ali si je mogoče misliti nesramnejšo ošabnost, smelejšo predrznost, nego kakor jo je Bismark pokazal izrekaje, da se ne more spuščati v uradno dogovarjanje, dokler vlade narodne obrambe vsaj francoski narod sam ni priznal in da francoskega ministra napotuje na zapoveljništvo oklepne armade dostavlja, da je konecno tudi ta pot zaprta? Ali se je kdaj kak vodja politike civilizirane države predrznil pisati besede kakor jih je pisal Bismark, zasmehljivo vprašaje ali bi bilo svetovati, da bi Jules Favre svoje mesto kot vladni ud zapustil, ka bi osebno prišel k konferenciji o črnem morji — isti trenotek, ko so v Parizu koristi v nevarnosti, ktere so za Francosko važnejši nego čl. XI. pogodbe leta 1856? Naj se nikar ne reka, ka bi bil Jules Favre sam kriv tacega izreka, ker se je obotavljal osebno iti v London. Le najumazanejša surovost bi v vsakdanjem društvenem življenji mogla svoje ravnanje s tem opravičevati; dotike med narodi so do

Listek.

Stara slovenščina na naših gimnazijah.

Non scholae, sed vitae discimus. Tako se glasi latinski pregovor, kterega učitelji mnogokrat že prvšolcem z lepimi opombami predstavljati dajo in čegar britko resnico še marsikteri osmošolec po dovršeni gimnaziji s zrelostnim spričalom v roki in z negotovo prihodnostjo pred seboj žalostno premišlja. Za življenje se učimo! „Aber fragt mich nur nicht wie!“ — bi človek s Heinejem vred večkrat lahko potožil. Toda ni moja namera dones tukaj govoriti o splošnji osnovi in preosnovi naših srednjih šol. Rad prepuščam to drugim, ki so bolje nego jaz podučeni v tej zadevi. Morda nas enkrat o tem podučí tisto izurjeno pero, ki nam je že pretečeno leto v tem listu podalo temeljito študijo o kranjskih gimnazijah. Tudi me nikakor ni volja s temi vrsticami podpirati ali celo utrjevati vsakdanjih, mnogokrat le premalo premišljenih tožb o splošnji nepraktični osnovi naših gimnazij: govoriti hočem samo o enem predmetu, ki se uči po vseh naših gimnazijah — o stari slovenščini. Prosim pa že naprej slovenske jezikoslovce (in kateri izobraženi Slovenec ni rad jezikoslovec?), naj ne mislijo, da hočem tukaj podirati vrednost in korist staroslovenskih študij. Vsako znanstvo je spoštovanja vredno. In kdo celo bi

ne ljubil, ne spoštoval tistega častitega jezika, kterega so naši praočetje govorili, v čegar lepih spominkih je shranjena vsa naša nekdanja slava, v katerem je Slovincem zasvetila luč kristjanstva in prve kulture in ki je edino prava podlaga vsemu učnemu slovanskemu jezikoslovju! Vprašanje, ktero tukaj ob kratkem posvetim, je samo to: ali je uk staroslovenskega jezika po slovenskih gimnazijah v sedanjih naših razmerah koristen ali ne? Ali bi se ne mogel slovenskemu jeziku pičlo odmerjeni čas, ki se zdaj zgublja s staro slovenščino, bolje porabiti?

Opiraje se na osnovni načrt za avstrijske gimnazije, ki v §. 31. v 2. odstavku pravi: „(Ziel des Unterrichts in der Muttersprache ist): Für das Ober-gymnasium: Gewandtheit und stilistische Correctheit im schriftlichen und mündlichen Gebrauche der Sprache zum Ausdrucke des allmählich sich erweiternden eigenen Gedankenkreises; historisch erweiterte Kenntniss der Sprache; historische und aesthetische Kenntniss des Bedeutendsten aus der National-literatur; daraus sich entwickelnde Charakteristik der Hauptgattungen der prosaischen und poetischen Kunstformen;“ — opiraje se dalje na pristavek k istemu osnovnemu načrtu, ki na 151. strani pod rubriko „Slovenische Sprache“ učenje staroslovenskega jezika priporoča ali vsaj odobruje: uči se, kolikor mi je znano, stara slovenščina po vseh slovenskih gimnazijah. V

nekterih krajih se z učenjem stare slovenščine prične že v 6. razredu. Potem pride staroslovenska literatura na vrsto tako, da se šolski uk naravno s pregledom novoslovenskega slovstva konča. Po družih gimnazijah se že v 6. ali 7. razredu vzame staroslovenska literatura, a poduku stare slovenščine se še le v 8. razredu z raven novoslovenske literarne zgodovine odloči primerno mesto. Od učitelja in od slovenskemu jeziku jako skromno odmerjenega časa je potem odvisno, koliko se vzame staroslovenske slovnice in staroslovenskega berila in kako. Nekteri učitelj vse boljše po vrhu obdela, a drugi staro slovenščino prav po očetovsko goji. A, žalibog, kakor nas skušnja vsaki dan uči, ni od enega, niti od drugega učenci nimajo mnogo dobička in tako se z učenjem stare slovenščine ubija mnogo dragega časa, ki bi se na več družih strani lahko veliko boljše obrnil.

Istina, da omenjeni osnovni načrt zahteva „historisch erweiterte Kenntniss der Sprache“, ali tej zahtevi bi po mojih mislih zadostoval temeljit pregled staro- in novoslovenske literature v zvezi z obširno zgodovino novoslovenske slovnice. Najprej bi se moralo menda vendar na to gledati, da bi bil vsaki slušatelj više gimnazije slovenskega jezika v besedi in pismu popolnoma zmožen. Ostro in odločno naj bi se to zahtevalo vsaj od vsacega osmošolca in nihče naj bi ne dobil zrelostnega spričala v roke, kdor bi po-

zdaj proste ostale ekscesov berolinske pivniške beznice; grofu Bismarku je bilo prihranjeno to surovost vpeljati v diplomatične kroge!

In vendar tega ne naglašamo mi, ki se nočemo pajdašiti z blagim Pomorčanom, dokler on razsaja v pijanosti zaradi novozverženega carstva, ampak našo jezo vzbuja nezaslišano razžaljenje, katero je s tem zadelo Evropo in v skrbeh vprašamo: Koliko časa bode Evropa še trpela to brutalnost, ki z nogami gazi vse pravo, vso pravico, vse običaje? Koliko časa bode še mirno gledala, kako se zasramuje vse človečanstvo? Dokler bodo diplomati à la Beust zastopali Evropo in njene narode, toliko časa bode pač smel Bismark gospodariti, kakor mu ljubo in drago!

Srbski časniki o Srbih in Slovencih.

Iz Srbskega, 20. januarja. [Izv. dop.]

Zanimalo bode naše bralce, ako jim nekoliko glasov iz neodvisnega srbskega časopisja podam, s katerimi končujejo staro leto (po staroverskem koledarju kakor znano za 12 dni pozneje končano nego pri nas). Subotičev „Narod“ piše: „Za južne Slovane v habsburški monarhiji pusti l. 1870 mešane spomine. Banovanje grofa Raucha in adresa dalmatinskega zbora, sabor zagrebški in skupščina ljubljanska — pomešajo svitile zrake z mrakom, kažejo sivo barvo in vendar tudi rumeno zoro jutranjega solnca. V Srbiji je prineslo leto 1870 osnovne ustavne zakone. Nočemo trditi, da so oni zakoni taki, kakor bi mogli biti, ali so vendar zakoni, kakor jih dosedaj v zemlji ni bilo in na podlogi katerih se svoboda v Srbiji more razviti. Na drugi strani se mora Srbija in njena vlada karati. Lehko bi bilo l. 1870 v srbski zgodovini obsvetilo, ali ni imela moralne moči, ni materijalne moči zbirala, kakor bi trebalo. To pade v greh ljudem, ki so bili pozvani delati, pa niso delali. Balkan je spal spanje, v katero ga je 14. vek pogreznil. Ako se obistini vest, da Bolgari podpisujejo peticijo na sultana, v kateri tirjajo, da se jim da enak položaj, kakor ga ima Srbija, potem je zasejalo l. 1870 v Bolgariji seme, iz katerega se bode bolgarska neodvisnost rodila. Pri Srbih v (ogerski) vojvodini je l. 70. epohalno. Pad klerikalne hegemonije je eden glavnih dobitkov. Nikoli niso še ogerski Srbi tako samostalni bili svoji popovski hirarhiji in vladi nasproti.“ — V drugem listu piše srbski „Narod“ v novoletnem članku, potem ko je govoril o bratovstvu in potrebnem enotnem postopanju s Hrvati, o nas Slovencih tako-le: „Slovenci nam podajajo bratsko roko. Velja, da jim mi Srbi gremo nasproti. Magjarski list javlja radostno, da ljubljanska izjava ni našla odjeka. Magjarski list se moti! Ker kar je

slovansko na jugu, treba da bode eno slovansko. „Sloga stvara, a nesloga obara.“ — Tako piše srbski „Narod“, kateri je tudi imel nekoliko Miletičevih formalnih pomišljajev o ljubljanskem sestanku. Torej vidimo z veseljem, da je ideja tudi tu prijeta. — „Pančevac“ se obrača proti srbski vladi v knježevini, s žalostjo kazoč, kako se tam skuša le tujcem dopasti, a za srbstvo se malo dela. Listi v knježevini so jako prazni. En neodvisen list je v Srbiji izhajal — „Srbija“, in še ta prestane zdaj. Drugi listi so vladni. „Jedinstvo“ prinaša politične razglede, malokedaj kak inspiriran članek. „Vidovdan“ pak je kupljen od vlade in od Magjarov. Ta list mora torej po magjarskem pisati proti — Rusom! Piše, „kako je Rusija neprijatelj Srbije in srbskega naroda, kako je Rusija nadejala se, da bode skupščina l. 1868 izbrala ruskega princa za kralja srbskega.“ „Zastava“ na to plačano vikanje dobro odgovarja, da iz tega peresa ne prihaja interes Srbstva, nego tujec je za hrbotom „Vidovd.“-u „Zastava“ odgovarjajoč temu plačancu karakterizuje današnji stan v Srbiji s tem, da se vojništvo veže s činovniki (uradniki) in na to se vlada opira, bolj nego na narod. Torej mnogo „prepisano iz Pariza“, dokler je Napoleon III. bil. „Iz vsega je sledovalo, da je bilo srbsko regentstvo dobro globoko že zvezano s Francozi in Magjari proti Rusom. Zdaj pojde Blaž navac morda nazaj. Ako se bode zdaj z Rusijo pogodil (znano je, da je i srbska vlada enega agenta v London h konferenci poslala. Pis.), ne hode se zaradi interesa Srbstva, temuč iz lastne koristi, iz klica vladoljubja.“

Kakor iz teh kratkih potez vidite, tudi v Srbadiji ni vse kakor bi moralo biti.

Slovanski narodi so še mladi. Politično življenje se je še le pričelo. Zato je mladostno viharo; zato je pa tudi posameznim velikašem mogoče v svojo korist rabiti jih. To nas ne sme ostrašiti. Z narodno omiko pride vse bolje. Torej potrpljenje in delo — edino kar koristi in do lepše bodočnosti vodi.

„Nemcem večno sovraštvo“!

Z. Kakor je znano, so Nemci po vsem svetu med vsemi narodi in skoraj po vseh mestih in trgih raztreseni, da si kruh služijo, katerega jim v „Vaterlandu“ pomanjkuje. Tako jih je bilo tudi dozdej brezštevilno povsod, na Francoskem, posebno pa v Parizu nastavljenih in služečih, med tem ko je Francozov v istih razmerah jako malo na Nemškem. Sedanja vojska bo pa v prihodnjic Nemcem v tej zadevi nepopisno kvaro delala, ker so si neki povsod trgovci, fabrikanti, roko-delci in podvzetniki besedo dali po sklenenem miru nobenega Nemca pod nobenem pogojem več v službo

vzeti. — Do katerega vrhunca je že to sovraštvo dokipelo, kaže nam članek francoskega lista „La Gironde“. Nahaja se namreč te dni v tem časniku sestavek pod naslovom: „Večno sovraštvo“, v katerem se od besede do besede to le bere: „Naj živi v srcih naših otrok na veke sveto sovraštvo, za zdaj naš spas, za prihodnost naša zaščita. Niti eden izmed nas od današnjega zaroda, ki je videl in doživel bombardiranje Pariza, ne bo nikdar tem s peklenkim nemškim imenom oskrujenim tolovajem tega odpustil, dokler ne bomo mi Monakovega, Berolina, Draždanj, Karlsruhe, Weimara, Stuttgarta in vseh gradov teh banditov s francoskimi bakljami in krogli očistili, da bodo ti barbari spet v stanu darove zapadne civilizacije sprejemati. Naša naloga je zdaj, da enkrat tudi mi te „civilizatorje“ civiliziramo. Po Nibelungah in s kemijo so Nemci eksegezo in petroleumske bombe iznašli, odslej jim morajo pa naši chassepots in naše knjige pamet in dejansko moralo v glavo vcepiti!“

Dopisi.

—r.— Iz Ljubljane, 23. jan. [Izv. dop.] Včerajšnja dvanajsta predstava dramatičnega društva „Čevljar — baron“ je bila v vsakem obziru dovršena. Glavna oseba oziroma nositelj naslovnega naloga gospod Kajžél je svojo nalogo mojstersko rešil ter tako izvrstno igral, da bi se skoro čevljarski vajenci kaj od njega priučili. Gospod Noll v „genre“ starejih ljudi vsigdar izvrsten, je takrat kot čevljarski mojster še bolj dopadal, zlasti pa si je s srečnimi kupleti pridobil zadovoljstvo občinstva. Gospica Brusova je kot baronka dokazala, da pri vsi svoji mladosti tudi priletne gospé izvrstno predstavljati ume. Zbor je bil izboren, godba prav dobra in vkupno igranje natančneje nego sicer. Gledišče je bilo natlačeno in le malo lož praznih.

Vprašanje zaradi župana se še vedno ni rešilo. Zmota v ustavovernem taboru je vedno večja. Zadnje dni so se zavrgli vsi dosedanji kandidati za županstvo in novi se prikazujejo na svitlo. Najbolj se sline cedijo po županovi časti v novejšem času odvetniku dr. Schrey-u, pa se mu ne bo posrečilo, kajti celo njegovi prijatelji se menijo, ka je on le figurant, k večemu kot avtomat za rabo pri pravdi Tagblatta. Največ upanja ima do sedaj dr. Nikolaj Recher, to je tisti gospod, ki je šest let posedal v deželnem zboru, pa samo enkrat ne govoril, ampak bral 2 vrsti opravnega reda. On bi imel sicer še največ sposobnosti za liberalnega moža, je nesebičen in neki grozno „gemüthlich“. Priljubljen je pri ustavovernih in mlado-liberalcih. Bo li Dežman s tem zadovoljen, je drugo vprašanje. Da bi se

polne zmožnosti v slovenskem jeziku ne dokazal. Kader bo sedmo- ali osmošolcu za prvi red trda pela, se bo vsaj pravilno naučil svojega materinega jezika! Ali kolikrat, kolikrat se pripeti, da se morajo naši gimnazijalci ubijati s staro slovenščino, ko še nove ne znajo pravilno govoriti in pisati! Ali ni to prava ironija, da se zahteva od njih znanje stare slovenščine, s katero se po dovršeni gimnaziji največ del naših gimnazijalcev nikdar več ne peča, a na drugi strani škodo trpi nova slovenščina, katero menda vendar vsak dovršen gimnazijalec pri nas krvavo potrebuje! Kolikrat se tiho in na glas čuje sladko tolažilo, da bode že bolje s slovenskim jezikom po naših uradih, kader naša mladina odraste; a malokdo pomisli, da še zdaj večkrat prihaja slovenska mladina iz gimnazij na visoke šole in z visocih šol v življenje, ki pravilno slovenščino jako površno piše in govori, in tudi nima toliko rodoljubja ali pridnosti, da bi se pozneje izurila v njej. Naj bi se to polovičarstvo vendar odpravilo iz naših gimnazij! Naj bi se vendar pomislilo, kako živo je naši mladini treba praktičnega znanja nove in kako malo teoretičnega znanja stare slovenščine.

Vem, kaj se mi bode nasprotno očitalo. Reklo se bode, da stara slovenščina je temeljita podlaga novi, tako da jedrnato znanje novoslovenskega jezika brez stare slovenščine ni mogoče. To je vse res! A pomisliti je treba, da gimnazija nikakor nima namere učencev

odgojevati za učene slovenske jezikoslovce. Že omenjeni osnovni načrt o tem jako jasno pravi (Anhang IV. b. 148), da pri učenju materinega jezika na viši gimnaziji „es darauf ankommt, ausser der Nahrung, welche der Jugend aus den in der Muttersprache niedergelegten Gedanken zugeführt werden soll, in sprachlicher Hinsicht den Gebrauch der angestammten Sprache als eines gedankenbildenden Organs zu regeln, zu erhöhen, zu vervollkommen, dass aber der Unterricht am Gymnasium nicht eine gelehrte philologische Sprachkenntniss und die Bildung von Linguisten zu bezwecken hat.“ To je določna, pa tudi pametna beseda. Prva skrb bodi našim gimnazijam pri učenju slovenskega jezika svojim učencem ucepiti potrebno znanje za obstoječe razmere, potem še le iz njih narediti učene slovanske jezikoslovce. Prej kruha, potem pečenke!

Tudi čas, ki je odmerjen staroslovenskemu poduku, je tako pičel, da pri najboljši učiteljevi volji v njem ni mogoče staroslovenske slovnice temeljito predelati in z obširnim berilom je utrditi. Če odštejemo ure, ktere učitelj zgubi s pismenimi nalogami, s počitnicami in drugimi neprilikami, pride na ves staroslovenski uk 20—30 ur, za staro slovenščino jako malo, za novo neizmerno veliko. Da je to istina, se vsak lahko prepriča iz slovnice, ki se navadno rabi za vodilo pri tem

poduku. Kako je skrčena in skrajšana! ko bi človek vso v glavi imel, bi ne imel veliko, kar je pak jedva pri vsakem desetem učencu. In pisatelj te slovnice se je gotovo ravnal po mnogoletni skušnji, ktera ga je izučila, da se z obširnišo ne more shajati. Pri nobenem znanstvu in tedaj tudi pri stari slovenščini pa ne more veljati pravilo: bolje nekaj nego nič. Najsovražniše vsakemu znanstvu je polovičarsko znanje. In tako se, žalibog, tudi pri stari slovenščini mnogokrat zgodi, da se je učenci samo toliko naučé, da se morejo potem iz nje — norca delati.

Pa še eno neprilike moram omeniti, ki vspeh staroslovenskega poduka jako ovira in zadržuje, da se namreč stara slovenščina začne še le v 8. šoli učiti. Večina osmošolcev se je že odločila, kam se obrne po dovršeni gimnaziji. In tako izvzemši enega ali dva filologa in kako redko pošteno dušo nobenemu živemu človeku na stari slovenščini ni mnogo ležeče. Veči del si misli: „kdo bi si glavo belil s temi čudnimi „kavkami“, saj jih tako nikdar ne bom rabil!“ Resultat vsega tega je, da več nego polovica osmošolcev stare slovenščine še gladko brati ne zna, da jih morda dobiš deset, ki bi znali deklinirati in z veliko silo pet ali šest, ki bi znali tudi konjungirati. Bela vrana je, ki bi se na gimnaziji stare slovenščine toliko naučil, da bi na podlagi tega na gimnaziji pridobljenega znanja mogel nadaljevati svoje študije o slovanskih jezikih. Filolog, ki se

vseh sitnosti zaradi župana kolikor toliko na pošten način znebili, nameravajo ustavoverneži dosedanega župana dr. Suppana, ko enkrat odstopi, z veliko deputacijo iti prositi, da še ostane. Morebiti se jim posreči, dasiravno se je dr. Suppan v tej zadevi točno izrekel.

—r.— **Iz Slatine** 22. jan. [Izv. dop.] Tukajšnje srenjske volitve so srečno dokončane in morebiti Vas bode zanimalo, ako vam o njih nekoliko poročim, to tem več, ker so volitve zbudile mnogo mejusobnega pričkanja. Kakor povsod, kjer se ljudstvo živeje udeležuje političnega življenja, nastali ste tudi pri nas dve stranki, med katerima je vladalo mnogo osebnega sovraštva. Prva volitev se je vsled brezimne pritožbe zaradi malih formalnih napačnosti ovrgla, kar je izvoljene precej razdražilo. To je zbudilo živo agitacijo; kmečki posestniki so se združili v dobro disciplinirano stranko, ki si je dala besedo, da izmed Slatenčanov nikogar ne voli razen dveh. Na volilni dan so se volilci precej pridno volitve udeleževali, 2. in 3. volilni razred je ostal zvest svoji obljubi in ni volil nobenega Slatenčana. Videti je bilo, da bode tudi v 1. razredu tako šlo, ker je Slatenčanov le malo prišlo k volitvi in so njih nasprotniki vsakako imeli večino izmed nazočih volicev. A tudi mala stranka Slatenčanov ni bila tako nepripravljena prišla k volitvi. Nabrala si je pooblastil pri vdovah in onih obrtnikih, ki po letu svoje obrti na Slatini opravljajo in imajo torej volilno pravico. Tako so zmagali v 1. razredu Slatenčani z vsemi svojimi kandidati v veliko jezo nasprotne stranke. Kakor čujem, hočejo zdaj ovreči volitev novega srenjskega svetovalca deželnega uradnika Kräfta. Ako vam ljubó poročim vam prihodnjič enkrat, kako se gospodari s kisló vodo in na Kisli vodi. *)

Politični razgled.

Ministerska kriza se bo menda vendar enkrat končala. „N. fr. Pr.“ vé poročati, da je grof Potocki že dobil svojo demisijo in da bode že jutri zapustil Dunaj in se podal na svoja posestva. Poleg mnogih drugih se imenuje kot prihodnji ministerski predsednik grof Hartig.

Uradna „Corresp. Warrens“ v imenu dunajske vlade razklada, da neutralne moči gledé miru med Francozko in Prusko toliko časa ne morejo posredovati, dokler Francozka noče nič svoje zemlje odstopiti, dokler pa vendar Pruska tirja Elzasijo in Lotringijo. Neutralnim vlastim torej nič ne preostaja — nego molčati. In te vlasti se zbirajo v konferencijo, ktero imenujejo evropski aeropag — prav predpustno!

*) Nam bodete jako ustregli, ako ostanete mož beseda. Vredn.

Ogerski državni zbor se začelja zgubljati s postavne poti. Znano je, da je hrvatski zbor razpuščen in da zdaj nima nihče več mandata, Hrvatsko kjegodi postavno zastopati. Vendar so nedavno, ko so v ogerskem državnem zboru imeli glasovati o postavi gledé novačenja, tjekaj po telegrafični poti poklicali hrvatske poslance, da so pritekli ministerstvu in desnici na pomoč. Hrvatje so res tudi šli in glasovali: torej so tudi na Ogorskem že začeli norce briti iz parlamentarizma.

„N. fr. Presse“ pripoveduje, da je Jules Favre vendar le prišel v London k konferenci. Stvar je jako zanimiva, kajti zdaj bo Favre gotovo tirjal, naj neutralne moči posredujejo, da se napravi mir.

Iz Pariza se naznanja, da je Trochu ponudil svojo demisijo. Njegovi tovariši so ga pa prosili, naj ostane predsednik vladin in guverner pariški; mestno brambo bi hoteli izročiti družemu generalu, a vsi generali se branijo, sprejeti odgovornost. Odstopili so tudi drugi generali. Po tem soditi mora biti v Parizu precej nereda, kar pa je razvidno, ker Prusi neprestano nadaljujejo svoje streljanje in požiganje.

Angleški tabori protestujejo proti bombardiranju in obsojajo vladno politiko.

Bavarska zbornica je potrdila protilepi manjšini pogodbe s Prusijo in zdaj hité tam delati priprave za skupni nemški državni zbor. Samostojne Bavarije torej ni več.

Z bojišča se naznanja, da so oddelki nemške južne armade v roko dobili mesto Dôle. Novica bi bila jako važna, ako bi bile v Dôle došle pruske čete močne in izdatne. Ako to niso, bodo morali Prusi mesto kmalu zopet zapustiti, ker to mesto leži med Dijon-om in Chalon-om, kjer stopita Garibaldi in Pelissier z dvema koroma in med Besançon-om, kjer stoji Bourbaki s 4 kori. Sploh se zdaj okolo omenjenih mest hudo bijejo. 23. t. m. so Prusi hudo napadli Dijon. Zadnji francoski telegram o bitki okolo Dijona pravi: „Sovražnik je navidezno napadel naše levo krilo, potem pa je jedro svojih vojnihi moči razpostavil na cesti pri Langres, je za nekoliko časa v pest dobil trdnjavo Pouilly, od koder pak smo ga s strahovitim ognjem iz pušk pregnali. Brigada Ricciotti, o kateri se je s prva pravilo, da je zajeta, je v roke dobila zastavo 61. pruskega polka. Nemške zgube so neizmene.“ Tudi „Indp. blg.“ poroča o francoskih vsehkih in pravi: „Garnizija v Longwy je z golim orožjem v roki pregnala Pruse iz Huant. Prusi iz Mont St. Martin so hoteli 23. t. m. zjutraj natihome v Longwy prilomastiti, a bili so odgnani in so zgubili mnogo ljudi. Iz mesta se je hudo streljalo in so uničili troje pruskih topov.“

gimnazije odpravila stara slovenščina, ki v navedenem slučaju pokriva samo učiteljeve grehe ne rodi nobenega pravega sadu, bi s tem nova slovenščina gotovo le pridobila.

Na dva načina bi se po mojih mislih ves dragi čas, ki se zdaj na viši gimnaziji zgubó s staro slovenščino, lahko bolje porabil; od obeh govori že tudi osnovni načrt za avstrijske gimnazije, kjer se namreč bere: „Eine wöchentliche Stunde der obersten Klasse wird auf mündliche Vorträge eigener Ausarbeitungen durch die Schüler verwendet.“ (Anh. Nr. IV. b. 147.) Ne bodem poudarjal, kako lepa prilžnost se s tem podaja učitelju svoje učence do dobrega spoznanja ter buditi jim veselje do materinega jezika, do znanstva, do umetnosti, posebno poezije in do govornišstva, a kako lepo prilžnost imajo tudi učenci mnogostransko in praktično se izuriti v slovenskem jeziku. Koliko več pozornosti zasluži, koliko več prida obeta pač ta naredba osnovnega načrta nego ona, ki priporoča staro slovenščino! In vendar je zadnja po vseh gimnazijah vpeljana in prva le malo malo kje!

Dalje pravi osnovni načrt (Anh. pag. 151) pod rubriko „Slowenische Sprache“: „Unter den andern slavischen Sprachen verdient (na slovenskih gimnazijah) am entschiedensten die illyrische als die zunächst verwandte Berücksichtigung . . . in še le na koncu odstavka pristavi: „hiernächst köunte das Altslove-

Razne stvari.

* (Nj. v zvišenost vladika Strossmayer) so kot častni ud slov. čitalnice v Laškem trgu z dopisom 20. jan. t. l. temu zavodu 50 gld. darovati blagovolili. Laška čitalnica se za veleizdatno podporo očitno zahvaljuje z iskreno željo, da bi bog to našo jugoslovansko zvezdo še mnogo let ohranil slovanskim narodom na jugu.

* (Iz Brežic) se nam piše, da se je na Globokem pri Brežicah, tedaj v kraji važnem, od nasprotnikov marljivo obdelanem, pretečeni četrtek ustanovilo polit. slovensko katoliško društvo. Globoko je v sredi med Brežicami, Pišecami, Artičami, Sromljem in Kapelami; iz vseh teh župnij so prišli vrli kmetje in pristopili pod bandero z napisom: vse za vero, cesarja in ožjo domovino Slovenijo. Pri prvem zboru je bilo nazočih 96 udov; pri drugem zboru upamo, da jih bo že veliko več. Za predsednika je izvoljen vrli domačin Ivan Urek, posestnik na Globokem. — Iz družega vira pozvedamo sledečo zanimivo novico. Razun pišečkega g. župnika in dveh kaplanov iz Pišec in Vidmega ni bilo duhovnika pri prvem zboru.

* (Razpisana darila) kranjskega deželnega odbora v pospeh slovenske dramatike niso imela zaželenega vspeha. Deželni odbor ni dobil nobenega dramatičnega umotvora in je tako prisiljen postavljati rok podaljšati do konca junija t. l. Kakor dobro vemo, delata dva najboljša slov. pisatelja na izvirnih igratih in jih le nista mogla dokončati do konca decembra; novega roka gotovo ne bodeta zamudila.

* (Mirenska čitalnica) na Goriškem se bode slovesno odprla v nedeljo 29. t. m. ob 6. uri zvečer in sicer po tem le programu: 1) pozdrav predsednikov; 2) deklamacija; 3) govor; 4) dvogovor; 5) o sadjoreji govori učitelj kmetijstva gosp. Povše; 6) igra: „Domači prepir.“ Vmes se bode vrtilo petje.

* (Veselo imenovanje.) G. Jože Žitek, dozdaj učitelj na gimnaziji v Karlovcih, je od strani deželnega odbora štirskega imenovan za profesorja na nižji gimnaziji v Ptujih. G. Žitek je rodóm Slovenec iz Štirské, po mišljenji in čustvu Slovan od glave do pete. Veselo in zadovoljno pozdravljamo učiteljsko moč, ki se s tujega zopet vrača v domovino.

P. (Na Dunaji) so, menda ad captandam benevolentiam, konfiskovali 13.000 chassepot-pušek, ker se je sumilo, da so za francosko republiko. Ker se je večkrat primerilo, da so se v zabojih, na katerih je bila deklarirana železnina, pošiljala orožja na Francosko, je zapovedala naša vlada, da se morajo taki zaboji dobro pregledati in če se najde francosko orožje v njih, konfiskovati.

hoče na univerzi pečati s slovanskim jezikoslovstvom, bogoslovec, ki se hoče seznaniti s staroslovenskimi verskimi knjigami, morata drugo leto staro slovenščino pri azbuki z nova začeti. Vidimo, da je zastoj ves čas, ves trud, ki se na gimnaziji zgubó z učenjem staro slovenskega jezika.

Konečno naj spregovorim še o neki — nemarnosti, da ne rabim ostreje besede, ki se je v zvezi s staro slovenščino vgnjezdila po gimnazijah, ki še nimajo iz slovenščine preskušeni učiteljev. Večkrat se zgodi, da na taki gimnaziji ravnatelj izroči slovenščino v viših razredih mlademu suplentju, ki se je na univerzi morda za vse drugo prej pripravljaval nego za slovenščino. V sili in zadregi si tak mlad mož, ki je lahko v svoji stroki izvstna moč, v slovenščini pa morda še — Preširna ni bral, pomaga kakor ve in zna. Da zakrije pred ostro kritikujočimi učenci svoje slabo znanje, doma pridno študira Miklosicha in v šoli premljeva samo staroslovenščino, v kateri ga, se ve da, učenci ne morejo tako lahko nadzirati kakor v novi. Tak učitelj v 8. šoli uči samo, v 7. skoraj samo staro slovenščino, v 6. šoli je vsaka peta, v 5. vsaka deseta beseda, ki pride iz njegovih ust, — staroslovenska! Da se s takim ravnanjem ne budi mladini ljubezen in veselje do materinega jezika, a da se jej stara slovenščina celo pristudi, da se nova, na prid stare zanemarja, kar je le mogoče — kdo bi to mogel tajiti? Ko bi se iz

nische hinzugezogen werden.“ — Kako se more še pomisljati in obotavljati učitelj slovenskega jezika, ki more svobodno voliti med staro slovenščino in med hrvatskim (srbskim) jezikom? Saj je menda vendar že čas, da enkrat začnemo resno skrbeti za svojo prihodnost in za boljši razvitek naše znanstvene literature. Toda ne bomo si je osnovali, tudi z ljubljanskim programom ne, ako bomo v njem izrečeno idejo samo v telegramih, uvodnih člankih in političnih zborih odobraval ter je ne tudi z deli podpirali. Prvi resni korak k dušnemu zedinjenju z našimi južnimi sosedi je ta, da se naša inteligencija nauči hrvatskega jezika in da se zategadel po naših gimnazijah čem prej tem bolje namesto stare slovenščine začne srbsko-hrvatski jezik predavati. Male zapreke, ki so temu početju tu alj tam na poti, se pri dobri volji slovenskih učiteljev kmalu lahko odpravijo. In kolikor raje in s koliko večim vspehom se bodo naši gimnazijalci učili živega in vsakemu naobraznemu Slovincu jako potrebnega srbsko-hrvatskega jezika z bogato in neprecenljivo narodno pesniško literaturo, nego staro slovensko slovnico in staro slovensko berilo, ki ima samo jezikoslovno vrednost!

Toliko za denes o tej stvari. Pri naših sedanjih razmerah se mi zdi učenje staroslovenskega jezika brez vsega vidnega prida. Kader se te razmere zboljšajo in spremené, kader se da slovenskemu jeziku po naših šolah dostojno mesto, potem bi se stara slovenščina na viši gimnaziji morebiti mogla vspešno in sadunosno učiti; a sedaj bi jo nova slovenščina v zvezi s hrvaščino gotovo veliko bolje nadomestovala.

Paulus.

Levec

P. (Bratovsko ljubzen) so Prusi Alzasijanom s tem pokazali, da so odpravili ves neposredni davek, a namesto njega vpeljali harač (kopfstuer)! Vsakdo, tudi najmanjše otroke ne izvzemši, mora od glave plačati 50 frankov (= 24 fl.) Vasi, ki tega davka ne zmoro — in koliko je takih! — Prusi prav po bratovsko oropajo.

P. (G. Viljem Linhart) suplent na ljubljanski gimnaziji je imenovan za učitelja na ljublj. učiteljskem izobraževališči. Kolikor je nam znano, je g. Linhart izvrstna učiteljska moč in dasiravno rojen Nемеc, slovenskega jezika popolnoma zmožen.

P. (Dragina v obleženem Parizu) je strašna. Časopisi poročajo, da 1 jajce velja 2 franka, 1 zajček 3 franka, 1 golob 35, 1 kokoš 55, 1 raca 80, 1 puran 90 frankov!

P. (Tiskovna svoboda) na Francoskem je pod prusko okupacijo jako lepa. Pruski general Barby je naznanil županu mesta Evreux, da, ako bo de v tem mestu izhajajoči časopis „Progrès de l'Eure“ še tako sovražno zoper Pruse pisal, kakor do sedaj, bode dal — mesto bombardirati.

* (Schönwetterovo poročevanje) mu bo de delalo sitnosti. Kakor slišimo je Schönwetter poročanje proti postavi cerkvi odtegnil in vzel v svoje roke. Zatorej se je knjezoškofovi ordinarijat pritožil proti Schönwetterovemu protipostavnemu ravnanju. Koliko časa bo de neki vlada še trpela tega človeka na mestu, kamor ni nikdar sodil in kamor ga je posadila le Lohningerjeva protekcija in Giskrina slepa strast proti Slovincem.

Dunajska borska 25. januarja.

Enotni drž. dolg v bankovcih	58 fl.	50 kr.
1860 drž. posojilo	95 „	50 „
Akcije narod. banke	7 „	25 „
Kreditne akcije	253 „	90 „
Enotni drž. dolg v srebru	67 „	60 „
London	124 „	25 „
Srebro	121 „	90 „
Napol.	9 „	99 „

Vino v prostovoljni dražbi na prodaj.

V Ponedeljek 30. januarja ob 10. uri dopoldne in ako potreba tudi v torek 31. januarja se bode okolo 90 do 100 štartinjakov lastnopridelanega vina letnikov 1867, 1868 in 1869 v partijah od 5 do 50 vedrov v mojih kletih v

Šmarji poleg Jelš

(Erlachstein) na Štirschem, (3) vendar brez posode prodajalo tistemu, ki bode največ zanj ponudil. K tej dražbi kupce uljudno vabim.

Franco Skaza.

Zedinjena orglarska in mežnarska služba

pri mestni fari v Ormužu se s tem razpiše. Prosilci za to službo imajo svojo prošnje do 15 svečana pri župnijskem predstojništvu v Ormužu vložiti.

Skupni oglasnik.

(Oglasila v tem predelu do 5 vrst dolga veljajo z vsem vkup samo 30 kr.)

Herrn C. J. in M. Sie drohen mir mit gerichtlichen Schritten, wie auch Bekantmachung meiner unreelen Handlungsweise — dieses steht Ihnen ganz frei zu thun, es wird sich zeigen, wer der Betrogene und wessen Nahme der ehrenhafte ist. J. K.

Herr Ferdinand R . . . k . Graz. Ob Ernst oder Spass, werde mich hüten mit Leuten ihres Calibers in weitere Correspondenz zu treten. P.

Gospđ. A. Š. L. Mi ni mogoče, drugo pismo pri M Š.

Edina zaloga najnovejših znajdeb.

Svarilo. Po meni v kupčijo spravljena „Pasta Pompadur“, ki je kot izvrstna skokoma našla obče priznanje, nekoliko časa neke firme ponarejajo, naj torej p. n. občinstvo zvé, da se edino prava izvorna obrazna pasta dobiva le pri podpisane. Ona hitro vse odpravi spuščaje na obrazu, sajence, pege, šinje, sploh ohranjuje, olepšuje in mladi obraz. Piskere po gld. 1.50

Vse je mogoče. Kdo bi bil prej vrjel, da se bo znašlo, kako oko varovati pri vtikanji niti v iglo; s prostim prav umnim orodjem se je posrečilo, da more slabo oko tudi v mrтку v najtenjo iglo lahko vdéti nit, in velja ta strojček s podukom le 25 kr.

Zobje ne bole več. Vsak zobobol, izvirajoč iz revme ali prehlada, se mahoma ozdravi z novimi berlinskimi zobnimi kapljami. Poroštvo tako gotovo, da se vrne denar, ko bi kaplje ne pomagale. 1 flaçon s podukom 80 kr.

Politur pasta. Neprecenjiv domač pomoček, s katerim vsakdo lahko zastarelo ali oslepele pohišto itd. prelepo politira. Škatljica s podukom za celo garnituro 80 kr.

Snažilna kroglja za srebro (putz-kugel), izvrsten pomoček ponoviti in osnažiti oslepele kovinske predmete. Nepogrešljivo za zlatarje in srebrarje, po 5 kr.

Regulator za vse ure je regulirana solnčna ura s kompasom, vsacemu priporočljiva, ker se po njej gotovo vsaka mehanična ura dá vrediti; fino po 25 kr.

Štupa za pranje. S to štupo si prihraniš čas, delo in denar, zlasti pa se perilo bolj varuje, kakor sicer. Funtni paket po 22 kr.

Amerikanske patentirane zavarovalne ključavnice, izvrstno delane, proti vsacemu lomastu manje po 30, 40, 50 kr., veče po 70, 90 kr. 1 gld., velike z dvema ključama po 1 gld.; k popotnim torbam po 25, 40—50 kr.

Praktični so ostrogi za hlače, ki pri slabem vremenu hlače branijo omadeževanja, par po 10 kr.

Angleške škarje iz najboljšega jekla, različne vrste različno po 20, 25, 30, 35—45 kr., verižica 10 kr.

Prav koristne so nove mašinske olovke, brez sitnega ostrenja, tudi se špice ne lomijo: v les vdlane po 10 kr., v kost po 15 kr., s peresnim ročnikom in nožem 90 kr.; potrebna tekočina za 3 mesece 10 kr. Kos union-radirgumi za svinec in tinto 5 kr.

Nog ne premakati je vsacemu svetovati. S pomočjo izvrstne Metzgerjeve apreture za usnje, ki dela usnje mehko in nepremakljivo, tako da se tudi še dolgo nošeni čevlji ne premočijo, najbolje se doseže ta namen. 1 flaçon po 60 kr.

Perzijsko barvilo za lase, s katerim se mahoma sivi lasje ali rujavo ali črno pobarvajo; ob enem ohranjuje naravno čvrstost. Ono je iz želišč in vse neškodljivo. Karton s podukom 2 goldinarja.

Najnovejša štupa za rjó, garantirana. Z njo se odpravijo vse rjavine s platna, svile in drugih tkanin, tudi z jekla in železa.

Obročji za kurja očesa iz angorske volne, 12 za 25 kr.

Angleški lak za usnje, kateri dela usnje mehko in ga lakira ko zrealo; mal flaçon 25, velik 45 kr.

Tekoč lim. Nepogrešljiv v vsaki hiši, ker si lahko vsak sam oskrbi v vsakem gospodarstvu pripetijoče se popravke; ta lim se drži leta in leta in se mrzel rabi. Velik flaçon po 25 kr.

Nedišeče, nepremočljive posteljne vlogre, braneče proti premakanji pri otrocih, bolnikih in otročnicah; po 90 kr., gld.: 1.20, 1.50, 1.70.

C. k. privil. saponinsk masten éter v kratkih trenotkih odpravi vsakojake madeže iz vsake obleke in tkanine brez izjeme. Ta novi izdelek v svojem učinku prekosi vse enake fabrikate, ker nobene barve ne oškoduje, se mahoma posuši in ne diši. Priporočljiv tudi za čiščenje rokavic. Flaçon s podukom 40 kr.

Štupa proti potečim se nogam odpravi sitni pót na nogah in iz njega izviraajočo smrajo; tudi obutalo konservira. Škatljica s podukom za 3 mesece dovolj po 50 kr.

Pariški univerzalni kit nerazrušljivo in hitro zveže ne le steklo, porcelan, kamen, morsko peno, les itd., ampak tudi različno združuje: n. pr.: les s kovino, porcelan s steklom itd., tako da je kakor en kos. Paket tega vsaki hiši potrebnega blaga le 10 kr. Tak kit tekoč prav dober, flaçon 30 kr.

Pečatne marke za pisma, hi so zarad ročnosti, cene in gotove zaporice boljše kakor oblati ali vosek, najlepše, z vsako firmo, grbom, imenom ali monogramom. 500 mark po gld.: 1.30, 1000 mark 1 gld. 60 kr.

Regulator-peresa popravljiva za vsako roko in vsak papir, tako da je z istim peresom mogoče najtenjše kaligrfične, pa tudi najdebelejše črte pisati. 12 peres 24 kr.

Prave angleške britve z dvema nožema po 20, 30, 40 kr.; s 3 noži po 50, 60 kr., najfineje s 3 noži po 60, 70, 90 kr., 1 gld.; s 4 noži 80 kr., gld.: 1, 1.20.

Najviše patentirana mišnica za miši, podgane, krte

Svarilo: Ker se imenovani predmeti tudi ponarejajo, obračam pozornost na to, da se le v podpisanej zalogi, dobivajo nepopačeni. Ceniki vsih predmetov v zalogi se oddajajo brezplačno. Tudi obračam pozornost čestitih prebivalcev po deželi na moj komisijski oddetek, to je edina štacuna v tej struki, v kateri se najmanjše in največje naročilo iz kterega koli oddelka, hitro in jeftino dovrši, priporoča se tedaj za obilna naročila

prva avstrijska komisijska štacuna **A. Friedmann-a** na Dunaji, Praterstrasse 26.

Epileptični krč (božjast)

pismeno zdravi specialni zdravnik za božjast doktor **O. Killisch v Berlinu**, zdej: Louisenstrasse 45. — Ozdravil jih je že nad sto. (42)